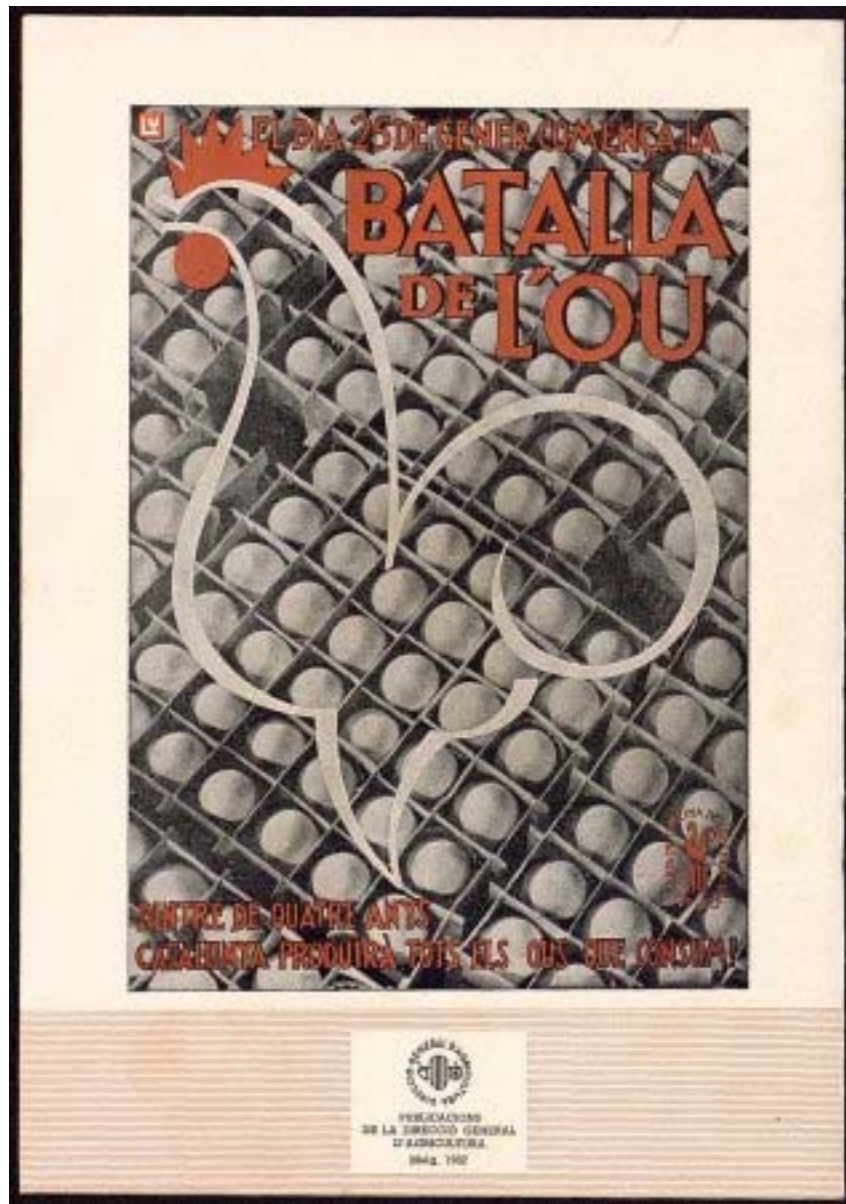

LA BATALLA DE L'OU

Aquesta imatge pot tenir drets reservats

Fulletó propagandístic sobre la campanya per augmentar la producció d'ous a Catalunya. Maig de 1937.

Autor: No identificat

Referència: ANC1-1-T-1110. Codi doc. ANC@ula: 3971

Nom alumne/a:	
Grup / Matèria:	
Data:	

1. INTRODUCCIÓ

La Guerra Civil espanyola (1936-1939) va ser un conflicte devastador per molts territoris i va provocar una pèrdua molt gran de vides humanes. Per la majoria d'aquells que pogueren sobreviure, aquest període es caracteritzà per la manca d'aliments i la fam, una circumstància que va afectar greument el bàndol republicà.

Des dels inicis del conflicte, el bàndol sollevat va aconseguir dominar les zones d'Espanya on es concentrava la major part de la producció agrícola del país, mentre que les grans ciutats i els territoris més poblats van quedar al cantó favorable a la República. Això va tenir la seva repercussió en l'àmbit alimentari: les ciutats republicanes experimentaren una gran davallada en l'arribada de productes del camp (en aquests moments, en bàndol nacional), la qual cosa va accentuar, de manera notòria, les dificultats d'abastament de la població urbana.

Si ens fixem en Catalunya, la producció interna d'aliments bàsics era deficitària, així que es depenia de les importacions de productes procedents d'altres zones de l'estat i de l'estranger per abastir a tothom. Però el context de guerra va impossibilitar que això pogués seguir essent possible.

- Quins eren, doncs, els problemes alimentaris que havien d'afrontar les famílies del bàndol republicà durant la Guerra Civil? Com s'ho havien de fer per poder arribar a menjar cada dia?
- I el govern català, quines actuacions va fer per pal·liar aquesta situació de carestia?
- Una de les campanyes més importants fou "La Batalla de l'Ou". En què va consistir? Va servir per millorar les condicions alimentàries de la gent?

La proposta didàctica que es presenta a continuació pretén analitzar una sèrie de documents de l'època per resoldre aquests interrogants, posant un èmfasi especial en un dels productes bàsics més importants de la dieta: els ous.

2. FEM LA RECERCA

2.1. L'alimentació en temps de guerra

Busqueu informació sobre les possibilitats que tenia la societat civil catalana per accedir als aliments bàsics durant la Guerra Civil. Utilitzeu la següent font per trobar-la:

- SOLÉ, Queralt. "El flagell de la fam". *LA GUERRA CIVIL A CATALUNYA (1936-1939)*. 3. *Catalunya, centre neuràlgic de la guerra*. [Barcelona: Edicions 62], 2004, p. 228-231.

Si voleu ampliar la informació, també podeu consultar les següents fonts:

- GÁLVEZ, Antonio. *El abastecimiento a la población civil durante la Guerra Civil: el caso de Madrid* [en línia]: Sociedad Benéfica de Historiadores Aficionados y Creadores (SBHAC). <http://www.sbhac.net/Republica/Colabora/AbastecimientoALaPoblacionCivilEnLaGuerraCivil_Madrid.pdf> [Consulta: 14 de juliol de 2014].
- MARTÍN, Antonio. *Sin pan, sin pan. Los estragos del hambre en 36-39. Malos tiempos* [en línia]. <http://www.tebeosfera.com/documentos/textos/sin_pan_sin_pan_los_estragos_del_hambre_en_36-39_malos_tiempos.html> [Consulta: 14 de juliol de 2014].

Tot seguit, responeu a les següents qüestions:

- Enumera els problemes amb què es trobava la població civil del bàndol republicà a l'hora d'anar a buscar els aliments. Què feien per intentar tenir un plat a taula cada dia?

- Cerca en un diccionari el concepte de fam i explica'l. Es pot afirmar que els republicans passaven fam? Per què?

2.2. Les problemàtiques en l'alimentació

Fixeu-vos en la següent taula:

Accions dutes a terme pel govern de la Generalitat de Catalunya davant el problema alimentari (1936-1937)	
1	Implantació del racionament de productes ¹ , especialment del pa i el tabac
2	Control dels preus dels productes bàsics ²
3	Campanya contra l'acaparament de menjar i la desincentivació del mercat negre
4	Denúncies i accions contra ajuntaments que es neguen a deixar sortir les fruites i verdures per proveir el mercat central de Barcelona ³ . A més, els ajuntaments donaven permisos per recollir productes silvestres i vendre'ls lliurement, cosa que anava en contra de les lleis establertes per la Generalitat.
5	Campanya orientada a la producció d'ous ⁴
6	Creació del Tribunal de Subsistències i Preus Indeguts ⁵ , encarregat de jutjar tots els delictes relacionats amb l'encariment il·legal dels productes, l'acaparament i l'incompliment de les normes del racionament.
7	Campanya per assegurar la producció de patates destinades a l'exportació ⁶ , com a producte de luxe. D'aquesta venda es pretenia obtenir diners per importar patates per a l'abastament intern de Catalunya i tenir recursos per fer front a la guerra.
8	Control de carreteres i camins per evitar els robatoris de patates i altres productes ⁷

- Què pretenia la Generalitat de Catalunya amb aquest conjunt de mesures?

¹ DECRET creant a la ciutat de Barcelona la targeta de racionament familiar. DOGC, núm. 289, de 15 d'octubre de 1936.

² DECRETO declarando que el Estado se incauta provisionalmente, por causa de interés público de la entidad denominada Asociación general de Ganaderos de España. Gaceta de Madrid, núm. 217, de 4 d'agost de 1936. El mateix decret fou publicat al DOGC, núm. 226, de 13 d'agost de 1936.

A partir de 1937, la Generalitat fixa el preu de venda dels productes bàsics com el blat (DOGC, núm. 215, de 3 d'agost de 1937).

³ ORDRE CIRCULAR als Ajuntaments de Catalunya perquè donin les màximes facilitats compatibles amb les limitacions fixades en les disposicions vigents per a la tramesa de fruites i verdures al Mercat Central de Barcelona. DOGC, núm. 365, de 31 de desembre de 1937.

⁴ ORDRE creant l'Oficina de l'Ou i establint les funcions. DOGC, núm. 8, de 8 de gener de 1937.

⁵ ORDRE que dóna publicitat a les disposicions del Govern de la República que establien els Tribunals de Subsistències i Preus indeguts i que fixen les sancions que han d'imposar. DOGC, núm. 26, de 26 de gener de 1938.

⁶ ORDRE que publica les normes a les quals estaran subjectes les expedicions de patates primerenques destinades a l'exportació. DOGC, núm. 98, de 8 d'abril de 1937.

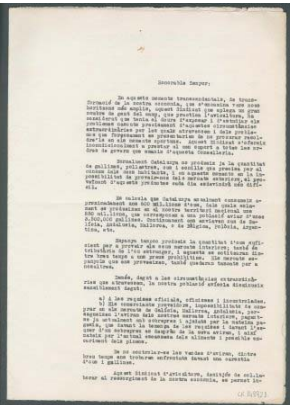
⁷ Actes de sessió del Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya, 1937.

- Creus que eren necessàries aquestes accions? Per què? Relacioneu-ho amb la problemàtica de l'alimentació que heu treballat a l'apartat 2.1.

Estudiem, ara, el cas dels ous

2.2.1. Document 1.

Fixeu-vos en el següent document:

	<p>Carta del Sindicat d'Avicultors de Catalunya al Conseller d'Agricultura exposant-li les problemàtiques existents en la producció i abastament d'ous. 17 d'agost de 1936.</p> <p>Referència: ANC1-1-T-7601. Codi doc. ANC@ula: 3650</p>
--	---

- Busqueu aquest document textual a l'aplicació informàtica [ANC@ula](#)
 - Trieu l'opció "cerca per camps"
 - On posa "codi", anoteu el número de Codi doc. i premeu "cerca"
 - Com a resultat de la cerca apareix el títol del document i clicant-hi s'obre la fitxa descriptiva.
 - A la part inferior teniu l'accés a la llista d'imatges. Cliqueu-hi a sobre per poder accedir al document i llegir-lo.
- Elaboreu la fitxa bàsica d'observació i anàlisi d'un document textual

[Enllaç a la fitxa](#)

[Procediments per a realitzar la fitxa](#)

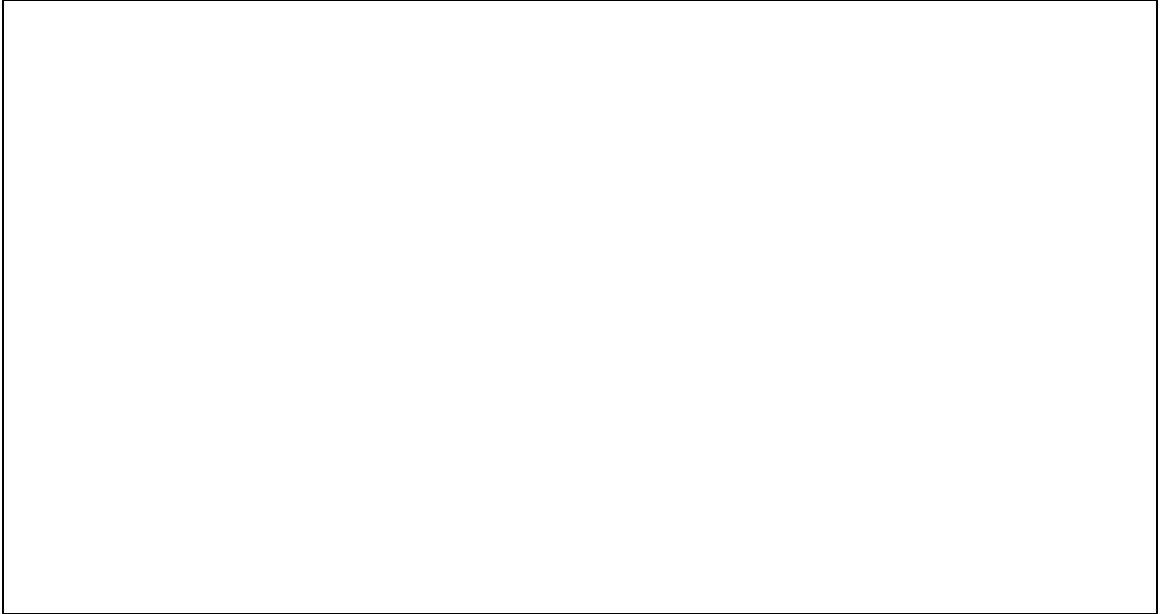
Analitzeu el document i responeu:

- Quan va ser redactada aquesta carta? Relacioneu-ho amb el context històric del moment.

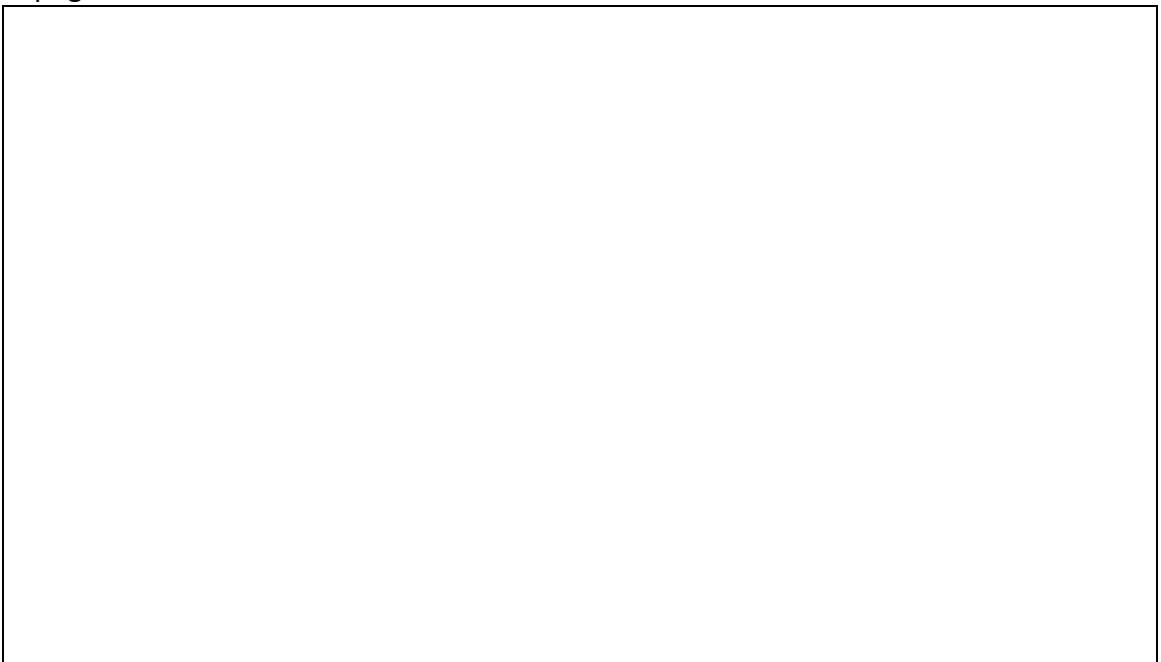
- Segons el Sindicat d'Avicultors, què passava amb la producció d'ous a Catalunya i Espanya? Era suficient per abastir a tota la població? A què havien de recórrer?

- Quines tres solucions proposa el Sindicat d'Avicultors per fer front al descens de l'avicultura a Catalunya?

- Creus que són unes mesures adequades per fer front al problema dels ous i les gallines? Si fossis el conseller d'Agricultura, les duries a terme? Per què?

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the student to write their answer to the first question.

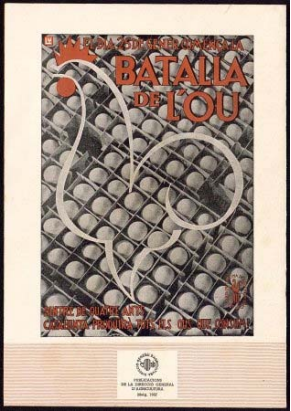
- Busqueu la informació nutritiva dels ous i anoteu-la. Posteriorment, justifiqueu la seva importància com a aliment bàsic en una dieta equilibrada i la conveniència que tothom hi pogués accedir.

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the student to write their answer to the second question.

2.3. La resposta del govern català: La Batalla de l’Ou.

2.3.1. Document 2.

Observeu el següent document:

	<p>Cartell de propaganda sobre la campanya de la Batalla de l’Ou. Maig de 1937. Referència: ANC1-1-T-1110. Codi doc. ANC@ula: 3971</p>
---	--

- Busqueu aquest document textual a l’aplicació informàtica [ANC@ula](#) a través del codi document. Aneu al llistat d’imatges i seleccioneu la núm. 11.

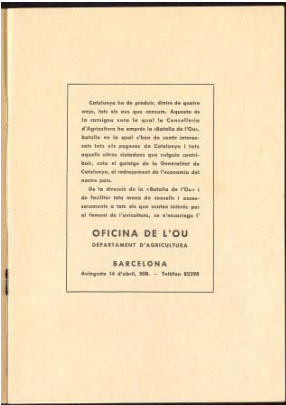
Descriviu el cartell. Per fer-ho, utilitzeu la [fitxa d’identificació i anàlisi de cartells](#), omplint únicament els camps d’identificació i d’anàlisi connotativa.

- En què creieu que podia consistir “La Batalla de l’Ou”?

- Amb quina de les tres mesures que proposava el Sindicat d’Avicultura (apartat 2.2.1) creus que es pot relacionar aquest cartell? Per què?

2.3.2. Document 3.

Cerqueu, a través de l'aplicació [ANC@ula](#), el següent document i cliqueu sobre la imatge 2.

	<p>Introducció al Pla de desenrotllament de la producció avícola de Catalunya (1936-1940). Maig de 1937.</p> <p>Referència: ANC1-1-T-1110. Codi doc. ANC@ula: 3971</p>
---	--

Consulteu, també, l'ORDRE creant l'Oficina de l'Ou i establint les funcions, dins el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC), núm. 8, del 8 de gener de 1937, p. 105. L'exemplar està disponible a l'adreça: <https://www.gencat.cat/eadop/imatges/republica/1937/19370008.pdf>.

A partir del documents consultats, responeu les següents preguntes:

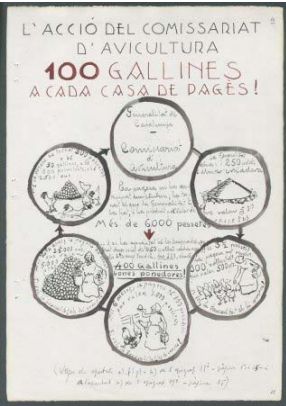
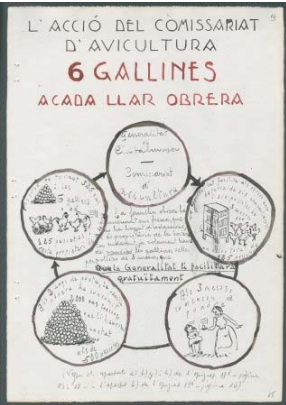
- Qui va ser el promotor de la “La Batalla de l’Ou”?

- Per quin motiu es volia dur a terme aquesta campanya?

- Quin era el seu objectiu? Què pretenia aconseguir?

2.3.2. Documents 4 i 5.

Examinem els següents documents:

	<p>Cartell de propaganda del Comissariat d'Avicultura amb el lema "100 gallines a cada casa de pagès". 1936.</p> <p>Referència: ANC1-1-T-7588. Codi doc. ANC@ula: 3976</p>
	<p>Cartell de propaganda del Comissariat d'Avicultura amb el lema "6 gallines a cada llar obrera". 1936.</p> <p>Referència: ANC1-1-T-7588. Codi doc. ANC@ula: 3975</p>

Observeu els dibuixos i responeu les següents qüestions:

- A qui es pretenia involucrar a "La Batalla de l'Ou"?

- Descriviu les accions que es proposen dur a terme i el temps que es triga en cada cas a obtenir beneficis de les pròpies gallines.

Casa de pagès:

Llar obrera:

- Penseu que el fet de criar gallines a casa podia millorar la situació alimentària de les famílies? Per què?

- Creus que la Generalitat, en context de guerra, podria fer front econòmicament a aquesta campanya? Era, doncs, una “batalla” que es podia guanyar?

- Diferencieu els conceptes de producció i productivitat i exemplifiqueu-los amb la informació que aporten els documents 4 i 5.

3. CONCLUSIÓ

Escriviu una petita síntesi, a mode de conclusió, en la qual recopileu la informació obtinguda al llarg de les activitats i doneu resposta a les següents qüestions:

Era fàcil, per la població del bàndol republicà, accedir als aliments bàsics de cada dia? Per què?

El govern català, conscient de la situació que es vivia al carrer en relació a l'alimentació, va prendre diverses mesures per fer-hi front. Expliqueu, amb les vostres paraules, en què va consistir la batalla de l'Ou. A continuació, valoreu aquesta campanya: quins avantatges i inconvenients va tenir? Creieu que va estar ben planificada per acomplir els seus objectius? Quines millores s'hi podrien fer?